

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ | ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ & ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 22-24, ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

“Η Μουσική Στην Ψηφιακή Εποχή: Streaming & Τεχνητή Νοημοσύνη”, ήταν ένα διεθνές forum που συνδιοργάνωσε ο ΑΠΟΛΛΩΝ (ΟΣΔ συγγενικών δικαιωμάτων Ελλήνων μουσικών) και η FIM (Διεθνής Ομοσπονδία Μουσικών). Καθώς το **περιεχόμενο που παράγεται από Τεχνητή Νοημοσύνη και η κυριαρχία των πλατφορμών streaming εξαπλώνονται**, το συνέδριο εξέτασε πώς **τα μοντέλα εσόδων, τα νομικά πλαίσια και η καλλιτεχνική εργασία αναδιαμορφώνονται** σε μια ψηφιακή οικονομία που δίνει προτεραιότητα στην κλίμακα έναντι της βιωσιμότητας.

Το συνέδριο συγκέντρωσε καλλιτέχνες, επαγγελματίες της μουσικής βιομηχανίας, νομικούς, ακαδημαϊκούς, πολιτικούς, διανοητές και τεχνολόγους γύρω από τρία κεντρικά ερωτήματα:

- Πώς διασφαλίζονται **βιώσιμα και δίκαια μοντέλα αμοιβής** σε μια κορεσμένη ψηφιακή αγορά;
- Πώς προστατεύονται τα δικαιώματα των δημιουργών όταν **τα συστήματα ΤΝ εκπαιδεύονται με το έργο τους το οποίο στη συνέχεια ανταγωνίζονται**;
- Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του νομοθέτη στη διαμόρφωση **ηθικής ΤΝ και δικαιότερων ψηφιακών αγορών**, χωρίς να εμποδίζεται η καινοτομία;

Ο Christophe van Vaerenbergh (Διευθύνων Σύμβουλος, PlayRight) αναλύει το κρίσιμο ζήτημα της δίκαιης αμοιβής στην εποχή του streaming. Υπογραμμίζοντας την τεράστια αντίθεση μεταξύ των ιστορικών εσόδων της βιομηχανίας και των μηδενικών εσόδων για τους session μουσικούς, αμφισβητεί την αποτελεσματικότητα των ατομικών συμβάσεων και της Ευρωπαϊκής Οδηγίας CDSM.

APOLLON
GREEK MUSICIANS'
COLLECTING SOCIETY

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ | CRISTOPHE VAN VAERENBERGH

Λύσεις για Ερμηνευτές & Δημιουργούς

Αθήνα, 22 Οκτωβρίου 2025
Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι. Καλό απόγευμα κυρίες και κύριοι, εκλεκτοί προσκεκλημένοι

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Απόλλωνα και τη FIM για την υπέροχη φιλοξενία τους και που με προσκάλεσαν σήμερα να μιλήσω για το streaming και αργότερα να συντονίσω ένα πάνελ διακεκριμένων εμπειρογνομόνων σε αυτόν τον τομέα. Το streaming είναι ένα θέμα που έχει γίνει ολοένα και πιο σημαντικό τα τελευταία χρόνια για τους ερμηνευτές καλλιτέχνες και τους εκπροσώπους τους, όπως οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης (ΟΣΔ), οι συντεχνίες και τα σωματεία. Και για προφανείς λόγους. Σύμφωνα με πρόσφατες εκθέσεις της IFPI, σχεδόν το 70%, και ακόμη περισσότερο σε ορισμένες αγορές, των παγκόσμιων εσόδων από το ηχογράφημα σήμερα, προέρχεται από το streaming. Επομένως, είναι δίκαιο να πούμε ότι το streaming έχει γίνει το κύριο κανάλι για τους λάτρεις της μουσικής για να έχουν πρόσβαση, να ανακαλύπτουν και να απολαμβάνουν τη μουσική που δημιουργούν οι καλλιτέχνες μας.

Αυτοί οι καλλιτέχνες, ωστόσο, δεν λαμβάνουν δίκαιο μερίδιο από αυτά τα έσοδα, παρά τους ισχυρισμούς των παραγωγών δίσκων ότι όλο και περισσότεροι καλλιτέχνες επωφελούνται από το streaming, παρά τους ισχυρισμούς των πλατφορμών streaming ότι θέτουν τους καλλιτέχνες στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων τους και ότι ενδιαφέρονται για τα πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα. Η συντριπτική πλειοψηφία των μουσικών που εκπροσωπεί ο οργανισμός μου - η PlayRight, ο βελγικός ΟΣΔ για τους ερμηνευτές καλλιτέχνες - είναι μουσικοί ηχογραφήσεων ή μη προβεβλημένοι καλλιτέχνες, και κυρίως αυτοί δεν εισπράττουν ούτε ένα σεντ από το streaming. Αν κάποιος σ' αυτή την αίθουσα είχε το θάρρος να με εγκαλέσει γι' αυτή τη δήλωση, θα απαντούσα με μία μόνο δήλωση, μία μόνο πρόταση: «Δείξτε μου τα λεφτά...» Δείξτε μου πόσοι μουσικοί ηχογραφήσεων πληρώνονται για το streaming σήμερα και πόσα.

Αλλά υπάρχει μια πιο θεμελιώδης συζήτηση, μια πιο θεμελιώδης ερώτηση εδώ, και αυτή είναι, γιατί θα έπρεπε οι μουσικοί, οι μουσικοί ηχογραφήσεων, να πληρώνονται καν δικαιώματα εκτός από την αμοιβή για την ηχογράφηση; Και αυτό είναι κάτι που φροντίζω πάντα να εξηγήω, σίγουρα όταν καταβάλλω προσπάθειες lobbying.

Πριν από μερικά χρόνια, είδα ένα ντοκιμαντέρ για ένα από τα πιο σημαντικά συγκροτήματα στην ιστορία της σύγχρονης μουσικής, ίσως κάποιοι από εσάς το έχετε ακούσει, συγκεκριμένα μια ομάδα μουσικών που ονομάζονταν The Wrecking Crew. Οι The Wrecking Crew ήταν ένα συγκρότημα από πολύ ταλαντούχους μουσικούς ηχογραφήσεων με έδρα το Λος Άντζελες, οι οποίοι, τις δεκαετίες του 1960 και '70, βοήθησαν στην ηχογράφηση στα στούντιο περισσότερων από 40 Νο1 επιτυχιών για προβεβλημένους καλλιτέχνες όπως οι Sonny & Cher, ο Frank Sinatra, οι Mamas and the Papas και οι The Beach Boys. Σε αυτό το ντοκιμαντέρ, είναι πολύ όμορφο, μπορείτε να γίνετε μάρτυρες της χημείας, της αλληλεπίδρασης μεταξύ των The Wrecking Crew και των προβεβλημένων καλλιτεχνών, των προτάσεων που παρέχει το Crew, της συμβολής τους και των τολμηρών πειραματικών ερμηνειών τους, πολλές από τις οποίες κατέληξαν στο τελικό master. Και ακριβώς λόγω της αναγνώρισης αυτής της προστιθέμενης καλλιτεχνικής αξίας που μεταφράζεται σε οικονομική αξία, υιοθετήθηκαν η Σύμβαση της Ρώμης και στη συνέχεια η WPPT για να αποζημιώσουν τους μουσικούς, για να τους επιτρέψουν να πάρουν μερίδιο στην επιτυχία που βοήθησαν να δημιουργηθεί.

Και όμως αυτή η αποζημίωση έρχεται επιπλέον της εφάπαξ αμοιβής που λαμβάνουν οι μη προβεβλημένοι καλλιτέχνες για μια ηχογράφηση. Για να σας δώσω μια ιδέα, όταν ένας από τους Βέλγους μουσικούς μας εργάζεται στο στούντιο σήμερα, θα λάβει μια εφάπαξ αμοιβή περίπου 250 έως 300 ευρώ για μια τετράωρη ηχογράφηση, ένα ποσό που στην πραγματικότητα έχει παραμείνει πολύ σταθερό τις τελευταίες δεκαετίες. Είναι μόνο εύλογο, είναι μόνο δίκαιο, όταν η ηχογράφηση στην οποία συνέβαλαν οι μουσικοί και η οποία μπορεί να παράγει έσοδα για δεκαετίες ολόκληρες, αυτοί οι ίδιοι μουσικοί να λαμβάνουν μερίδιο από την οικονομική και χρηματοοικονομική επιτυχία αυτού του κομματιού. Αλλά εδώ είναι το αστείο. Όταν αυτός ο δίσκος μεταδίδεται στο επίγειο ραδιόφωνο, οι μουσικοί έχουν δικαίωμα αμοιβής για δημόσια εκτέλεση σε ορισμένες χώρες χάρη στη Σύμβαση της Ρώμης και την WPPT. Όταν ο ίδιος δίσκος στριμάρεται, οι περισσότεροι μουσικοί δεν παίρνουν τίποτα. Γιατί συμβαίνει αυτό; Γιατί, πού και πώς εξαφανίστηκε, σαν από μαγεία, η προστιθέμενη αξία; Ίσως είναι καιρός να εξετάσουμε μια ενημέρωση των υφιστάμενων διεθνών συνθηκών, κάτι στο οποίο ήδη υπαινίχθηκε η κα Langer από

τον WIPO, αλλά και κάτι που ο Marcos de Souza από τη Βραζιλία, ο οποίος δυστυχώς δεν είναι μαζί μας σήμερα, θα θίξει στην παρουσίασή του κατά τη διάρκεια του πάνελ, μετά από αυτή την κεντρική ομιλία.

Δεν είναι μόνο οι μη προβεβλημένοι καλλιτέχνες που δεν παίρνουν αυτό που τους αξίζει. Συχνά αυτό συμβαίνει και με τους επώνυμους καλλιτέχνες, όπως ήδη θίχτηκε σήμερα το πρωί από τον David Martin. Παλαιότερα συμβόλαια που προηγούνται της εποχής του διαδικτύου και του streaming δεν παρέχουν ικανοποιητική αποζημίωση, ενώ τα νέα συμβόλαια εξακολουθούν να επιστρέφουν σε παλιές πρακτικές, όπως η απόσβεση εξόδων για δραστηριότητες από τις δισκογραφικές και τους παραγωγούς, που δεν έχουν πλέον νόημα στην ψηφιακή εποχή. Ο Ιοαν το ανέφερε ήδη σήμερα το πρωί. Η μελέτη «Streams and Dreams» μέρος II, μια έρευνα που διεξήχθη στην ΕΕ το 2024, με τη συμμετοχή 9.500 μουσικών, έδειξε ξεκάθαρα ότι οι καλλιτέχνες δεν καταφέρνουν να αποκτήσουν καλύτερα συμβόλαια όσον αφορά την αποζημίωση και δυσκολεύονται να «σπάσουν» και να προσαρμόσουν παλαιότερα συμβόλαια.

Τα συμβόλαια δεν είναι η λύση. Οι μεμονωμένοι μουσικοί, και σίγουρα οι μουσικοί ηχογραφήσεων που στα μάτια των παραγωγών είναι αναλώσιμοι, δεν έχουν την οικονομική ισχύ και την μόχλευση ώστε να διαπραγματευτούν δίκαιες συμφωνίες. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, όπως αυτές που διαπραγματεύεται αυτή τη στιγμή στο Ηνωμένο Βασίλειο η Ένωση Μουσικών, δεν απέδωσαν τις υποσχέσεις τους μέχρι τώρα στη Γαλλία, όπως θα δούμε αργότερα στο πάνελ με τον Philippe Gaultier.

Μόνο ένα συλλογικό δικαίωμα αμοιβής, ανεκχώρητο, αμεταβίβαστο, που θα εισπράττεται από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης των ίδιων των μουσικών, παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για δίκαιη αποζημίωση. Και αυτό ακριβώς θέσπισε ο Βέλγος νομοθέτης κατά τη μεταφορά της ευρωπαϊκής οδηγίας CDSM το 2022. Άλλα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν εν τω μεταξύ μεταφέρει επίσης αυτή την οδηγία, η οποία υποτίθεται ότι θα μας έδινε μια απάντηση για το κενό αξίας και η οποία δηλώνει σαφώς στην αιτιολογική σκέψη #72 ότι δεν υπάρχει σωστή ισορροπία μεταξύ των μουσικών και εκείνων που χρησιμοποιούν το ρεπερτόριο.

Αλλά δυστυχώς, αυτή η οδηγία δεν τήρησε την υπόσχεσή της. Ποιο είναι το αποτέλεσμα; Ένα κατεστημένο στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, κράτη μέλη

της ΕΕ, που σημαίνει σχεδόν καμία αποζημίωση για τους μουσικούς, πέντε χρόνια μετά τη λήξη της προθεσμίας για την εφαρμογή της οδηγίας. Εν τω μεταξύ, οι μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας (Big Tech) και οι μεγάλοι δισκογραφικοί όμιλοι, έχουν προσβάλει τον βελγικό νόμο ενώπιον του συνταγματικού μας δικαστηρίου, το οποίο, στην απόφασή του, παρέπεμψε τουλάχιστον 13 προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Λουξεμβούργο, όπου η υπόθεση εκκρεμεί αυτή τη στιγμή. Με ρωτήσεις John, πριν από αυτό το πάνελ, πού βρισκόμαστε με αυτή την υπόθεση. Λοιπόν, όλα τα υπομνήματα έχουν κατατεθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και τώρα περιμένουμε να οριστεί ημερομηνία για τις αγορεύσεις και την ακρόαση ενώπιον του δικαστηρίου. Αλλά είναι κυρίως μια γραπτή διαδικασία. Πρέπει να προσθέσω ότι είχαμε την υποστήριξη ορισμένων άλλων ευρωπαϊκών κρατών μελών που υποστήριξαν τη βελγική θέση, και όχι από μικρές χώρες, πρέπει να προσθέσω. Αλλά δυστυχώς, οι κανονισμοί του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης μου απαγορεύουν να αποκαλύψω περισσότερες λεπτομέρειες για το περιεχόμενο αυτών των υπομνημάτων. Είμαι ακόμη και υπεύθυνος ως ιδιώτης, οπότε δεν θα το κάνω.

Τώρα, αν σύμφωνα με τη Big Tech και τους ομίλους, ένα συλλογικό δικαίωμα αμοιβής δεν είναι ο σωστός τρόπος για να παρασχεθεί δίκαιη αποζημίωση στους μουσικούς, ποια είναι η σωστή λύση; Τα συμβόλαια; Η μελέτη στην οποία αναφέρθηκα νωρίτερα αποδεικνύει σαφώς ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει καν συμβόλαιο ή τιμολόγιο. Έτσι, αν τα συμβόλαια είναι η λύση, αποδείξτε το. Και πάλι, δείξτε μου τα λεφτά, δώστε τα δεδομένα. Όλη η συζήτηση για το streaming, καθώς και αυτή για την Τεχνητή Νοημοσύνη, που είναι για αργότερα κατά τη διάρκεια αυτού του συνεδρίου, είναι σύμπτωμα μιας πολύ βαθύτερης κρίσης στη μουσική βιομηχανία.

Η μουσική δεν αφορά πλέον συναισθήματα, ιστορίες και δημιουργικότητα. Η μουσική έχει γίνει ένα εμπόρευμα στα χέρια μετόχων, επενδυτών επιχειρηματικών κεφαλαίων, επενδυτικών κεφαλαίων και συνταξιοδοτικών ταμείων. Φαίνεται να υπάρχει όλο και λιγότερος χώρος για πειραματισμό, για περιπέτεια, για ποικιλομορφία, για εναλλακτικές λύσεις στο mainstream, που οριοθετείται από δυνάμεις της αγοράς. Είμαι αρκετά μεγάλος για να έχω δει στη ζωή μου την άνοδο ειδών όπως το hard rock, το heavy metal, το new wave, το punk, το grunge, για να αναφέρω μερικά. Πείτε μου λοιπόν πόσα νέα είδη ή καλλιτέχνες που αμφισβητούν ασυμβίβαστα το μουσικό κατεστημένο και αλλάζουν πραγματικά τη ζωή, έχετε δει να εμφανίζονται την τελευταία δεκαετία; Και γιατί συμβαίνει αυτό; Επειδή οι άνθρωποι που διευθύνουν τη μουσική βιομηχανία δεν θέλουν να πάρουν κανένα ρίσκο. Έχουν

τα λογιστικά τους φύλλα, τις τριμηνιαίες εκθέσεις τους και την απόδοση της επένδυσης να λάβουν υπόψη.

Ίσως είναι καιρός να πάρουμε τη μουσική πίσω... Άκουσα και πάλι σήμερα το πρωί αυτή την υποκριτική ιστορία για το «Σώσαμε τη μουσική βιομηχανία από την πειρατεία». Μπορεί να ισχύει, αλλά είναι μια ερμηνεία, είναι ένα αφήγημα αυτοδικαίωσης όσον με αφορά. Υπάρχουν άλλες λύσεις, υπάρχουν άλλοι δυνατοί τρόποι. Δεν έχω όλες τις απαντήσεις, αλλά αυτό που ξέρω είναι το εξής: η μουσική είναι μια αυθεντική έκφραση της ανθρώπινης δημιουργικότητας που πρέπει να καλλιεργούμε και να διαφυλάσσουμε. Όσοι ασκούν αυτή τη μορφή τέχνης θα πρέπει να αποζημιώνονται δίκαια για την αφοσίωσή τους και να μην γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης. Η ισχυρή προστασία των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας ζωντανής και ποικιλόμορφης πολιτιστικής ζωής. Αξίζει να παλέψουμε για τη μουσική.

Και για να με βοηθήσουν να αποκτήσω μια επισκόπηση της παρούσας μάχης κι αυτών που επίκεινται, με συνοδεύει σήμερα ένα διακεκριμένο σύνολο ομιλητών. Προέρχονται από διάφορες περιοχές και διαφορετικά υπόβαθρα. Μαζί τους, θα εμβαθύνουμε λίγο περισσότερο στα θέματα που ήδη θίχτηκαν στη διάρκεια αυτής της εισαγωγικής ομιλίας. Κάποιοι από αυτούς δεν ήταν διαθέσιμοι για να είναι μαζί μας εδώ, αλλά μας περιμένουν διαδικτυακά και το πρώτο πρόσωπο στο οποίο θα απευθυνθούμε τώρα για να συζητήσουμε κάποιες από τις πτυχές που ήδη άγγιξα από την οπτική γωνία ενός υπεύθυνου χάραξης πολιτικής, είναι ο κ. Marcos de Souza, ο οποίος είναι συνδεδεμένος τώρα, αν όλα λειτουργούν σωστά, και ο οποίος θα μας δώσει πληροφορίες για τη βραζιλιάνικη νομοθεσία και επίσης την άποψή του για το τι συνέβη στην GRULAC το 2015 και τις δραστηριότητες που παρακολουθεί εδώ και αρκετό καιρό στην WIPO. Έτσι, αν όλα πάνε καλά τεχνικά, θα έδινα με χαρά τον λόγο στον κ. Marcos de Souza. Ωστόσο μόλις έμαθα ότι η Julie Lee από την Κορέα είναι συνδεδεμένη. Και εφόσον είναι online, θα εκμεταλλευτώ τη στιγμή, διότι η σύνδεση μπορεί να χαθεί ανά πάσα στιγμή.

Christophe van Vaerenbergh,
Διευθύνων Σύμβουλος PlayRight